

»In kaj bi Tvoja bodoča soproga rekla, ko bi Te slišala tako-le pripovedovati?« rečem Ivanu, ko sva nekaj časa molčala.

»Moja Ida je pametna. Ona mene ljubi in jaz njo, ne morda tako mladostno-strastno, kakor sem ljubil Rebeko, toda z óno moško ljubeznijo, katero si pridobiš samó tedaj, ako si že ukusil ljubezen. — Z današnjim dnem dajem slovo samstvu in njega prostosti. Dobro vem, da sem z zakonom prevzel skrbi in — neki jarem,« odgovorí mi prijatelj skoro nekako preslovesno.

»Daj Bog, da bi bile skrbi lahke in jarem sladák!« rečem mu patetično in se poslovim od njega.

Najnovejši slikani rimski grobi na Krškem polji.

Neviodunum, nekdanje rimsko mesto (municipij) na Krškem polji, stalo je po sodbi zgodovinarjev in starinskih preiskovalcev tam, kjer je dandanes vas Drnovo, ter se razprostiralo kakih 1800 metrov na široko proti vasi Brêge. Tisti čas je tekla tod mimo po sledu njene struge še Sava, dandanes pa je ta prostor kake 3 kilometre od nje oddaljen. Vsled tega, sklepajo zgodovinarji, moral je biti »Neviodunum« tudi važno brodarsko mesto.

Na tem kraji izkopavajo starinski strokovnjaki že mnogo let starinske reči. V začetku so iskali največ v starem mestnem zidovji rimskih denarjev, katerih se je tudi našlo jako veliko. Pozneje šele so prišli na njivah do rimskih grobov ob starih rimskih cestah, držecih iz Nevioduna na štiri strani, in sicer proti sedanji Veliki vasi, Krški vasi, Št. Jarneju in Cirkljemu; kajti Rimljani so imeli navado, svoje mrtvece ob cestah pokopavati. Tu so se našle razne posode (urne) in sicer najlepše, kar jih ima ljubljanski muzej iz Kranjske, in druge različne manjše reči, kakor vrči, lončki, svetilnice, stekleničice za solze, korale, igle (fibulae); svedri, meči, ključi in drugo orodje od bronu. Te reči so posebno dobro ohranjene v prstenih grobéh. V najnovejšem času pa so se izkopali tudi drugi znameniti grobi. Znani grobokop gosp. Pečnik iz Krškega odkril je sam več stotin grobov. Od tih je bila večina zloženih od kamenitih plošč ali opek, nekaj je bilo zidanih od lomljenega kamena v podobi velike kmetske pečí, dva pa sta bila zidana od celega kamena.

Med zidanimi so bili tudi trije znotraj slikani „al fresco“. Prvi tak grob se je našel dné 10. maja 1884. leta, ki je pa sedaj že popolnoma razrušen, kakor tudi óni nadalje opisani. Slikarije posnel in opisal je g. prof. Pečnik iz Gradca ter jih poslal c. k. osrednji komisiji za ohranitev starih stavbinskih spomenikov na Dunaj. Iz tega popisa posnemamo naslednje: „Grob je bil podolgovat in sicer na štiri ogle 1·8 *m* dolg, 1·15 *m* širok in 1·61 *m* globok, zgoraj obokan. Na severni stráni, ne prav v sredi, so bile narejene neške za vhod, 0·6 *m* široke, 0·5 *m* globoke in 0·82 *m* visoke, zgoraj s ploščo pokrite. Pri steni nasproti je bil sezidan prag 0·3 *m* širok in 0·35 *m* visok. Nad njim pri vrhu so bile narejene štirioglate neške za pepel 0·4 *m* široke, 0·24 *m* globoke in 0·25 *m* visoke. Pri zahodni steni, od omenjenega praga do nasprotne stene narejena je bila globina (jarek) 0·25 *m* široka, od 0·15 *m* debelega in 0·35 *m* visokega zidu. Tù se je našel pepel in čepinje.“

„Razven vhodne bile so vse tri stene s slikami okrašene. Med slikami je bila najzanimivejša óna na južni steni, nasproti vhodu, predstavljajoča ženitovanje. Tù sedi za okroglo, trinogato, podolgasto, z jedili obloženo mizo pet oseb, med njimi tri ženske — poleg mize pa stoji strežnik z vrčem v roki. Na zahodni stráni predstavlja slika štiri uprežene konje, ki vlečejo visokemu stolu podoben voz, na katerem sedi voznik. Na vzhodni steni sta naslikana uprežena bika, na kratkem vozu pa sedi poganjajoči voznik z bičem v roki in poleg njega leži sod. V oglih so bili izdelani še razni rastlinski ornamenti. Med barvami prevladuje rdeča, temno-siva, potem zelena in rmena. Nekoliko ométa s slikami vred je bilo že odkrušenega.“

Leta 1886. pa je gosp. Pečnik izkopal zopet dva slikana groba, ki sicer nista gledé slik tako krasna in tudi ne tako velika, vendar zidana na popolnoma drug način in zaradi tega jako zanimiva.

Našla sta se tudi na drugem mestu, namreč blizu Vélike vasi, prejšnji pa prav pri Drnovem, torej skoraj 1 kilometer narazen. Pisatelj teh vrstic je napravil obeh narise, ki so se poslali c. k. osrednji komisiji na Dunaj.

Jeden teh grobov se je odkril dné 4. junija 1886. leta. Zunanja podoba je jednaka prejšnji. Njegova dolgost je znašala 1·35 *m*, širokost 1·25 *m* in globokost 1·2 *m*; zgoraj je bil obokan, v treh stenah so bile vzdane okrogle 0·55 *m* široke in 0·3 *m* globoke neške, ter segale od srede do vrha. Vhod spredaj je bil 0·55 *m* širok ter imel nad dnom 0·31 *m* visok zidani prag. Tlak na dnu je bil napravljen od malte. Ob kraji pri treh stenah (razven vhodne) je bil sezidan 0·27 *m* širok in 0·31 *m* visok prag, v katerem je bilo narejenih 8 lukenj za urne (tri so stale še ohranene nad luknjami). Presne slikarije na stenah so predstavljale listnata okrasja (Blattornamente). — Sprednja stena nasproti vhodu je kazala tri, peterolistnate, razprostreni roki podobne slike v rdeči in rmeni barvi, ki so bile naslonjene na malih rdečih obročkih. Leva

in desna stena sta imeli na sredi palmeti (okrasju od palmovega listja) podobni ornament, sestavljen od petih podolgovatih listov, med njimi srednja dva malo zakrivljena. Stranski podobi sta bili rdeč obroček, na katerem sta stala rdeča zakrivljena rožička. Na vseh stenah krog slik sta bila potegnena robova in sicer zunanji širok in rdeč, notranji pa ozek in rjav.

Tretji grob, izkopan v navzočnosti moji dné 25. novembra 1886. leta, imel je kot očrt kvadrat, 1.63 m dolg in širok. Globočina je znašala 1.1 m. Na dnu je bil narejen rdečkast tlak od malte, na sredi pa je ležala podolgoma proti vhodu 0.52 m dolga in 0.41 m široka, kamenita, štirioglata plošča z 0.2 m široko, okroglo luknjo v sredi. Pod ploščo je bila sezidana od opeke na štiri ogle 0.41 m globoka skrinjica, v kateri se je našlo nekoliko pepela. Razven čepinj od urn, razbitih obokovih koscev, jednega bronastega denarja (v velikosti našega štirjaka) našli nismo v grobu ničesar. Vhod (brez praga) je bil širok 0.64 m. Na drugih treh stenah so bile vzdane okrogle neške in sicer največja ne prav v sredi, nasproti vhodu 0.95 m široka, 0.45 m globoka, od tal pa 0.6 m sezajoča do vrha; imela je na polici ob kraji rdeč obroč. Na desni steni so bile neške 0.65 m od tal, 0.69 m široke, 0.42 m globoko v zid segajoče in 0.5 m visoke brez slik, ki bi se bile še poznale. Na levi steni so bile neške 0.61 m široke, 0.36 m globoke, 0.5 m visoke in 0.62 m od tal. Tukaj smo še opazili polovico zelene arabeske, podobne ovijalni rastlini, druga polovica pa je bila oluščena. Razven rdečih, dva prsta širokih robov v kotih, na stenah in ob kraji na tlaku našli nismo, izvzemši prej omenjene, nikakih slik, kajti omēt je večinoma že odpadel. Jedini razrušeni obok je kazal na svojih koscih še rdeče in zelene robove, v katerih so se zavijale bele krivulje. Zid je bil od lomljenega kamena, namešan z dobro žgano in ohranjeno, denašnji podobno, toda na jednom konci debelejšo opeko.

Konečno moram še omeniti, da so jednaki grobi jako redki ter se menda razven Italije (posebno v Pompejih in Rimu) ne nahajajo nikjer. Zaradi tega in pa zaradi dragocenostij, ki so se izkopale na Vačah, Kranjska pri učenjakih že sedaj slovi; ker je pa c. k. osrednja komisija na Dunaji zadnji čas še večjo podporo določila za sistematično izkopavanje starin na Dolenjskem, upamo — da se v kratkem najde zopet kaj zanimivega.¹⁾

J. B.

¹⁾ Jako ustrezete vsem prijateljem stare naše zgodovine, ako nam blagoizvolite o teh najdbah redno poročati. Ured.

